

# نقد آراء ابن تیمیه در آیات ولایت

عنوان انگلیسی:

عنوان عربی:

نویسنده: زهره اخوان مقدم

استاد راهنما: دکتر محمد اسدی گرمارودی

مقطع: کارشناسی ارشد

استاد مشاور: دکتر سید محمد باقر حجتی

رشته:

استاد ناظر:

دانشگاه: الهیات و معارف اسلامی

تاریخ دفاع: 1383

واحد:

کلمات کلیدی: ابن تیمیه، شاگردان ابن تیمیه، تفسیر به رای، تاویل آیات، آیات ولایت، ایه اکمال

ابن تیمیه حرانی از دانشمندان معروف حنبلی در قرن هشتم هجری است که زندگی بسیار پرفراز و نشیبی داشته است. وی در محیط جنگ و فرار حملات مغول به دنیا آمده و همراه خانواده اش مجبور به ترک وطن شد. همین امر، موجب خوئی تند و روانی پراضطراب در او شد. ابن تیمیه هرگز ازدواج نکرده و این مسئله از نکات مبهم زندگی اوست و محققان، یکی از علل تند خوئی و تناقض گوئی وی را عزوبت می دانند. ابن تیمیه از معدود افرادی است که قضاوت ها درباره او کاملاً نقیص یکدیگرند، بطوری که بعضی او را شیخ الاسلام و بعضی او را کافر و منافق نامیده اند. ابن تیمیه در علوم مختلف تالیف دارد ولی شاید معروفترین کتابش «منهاج السنه النبویه» است که در رد شیعه به نگارش در آمده و شامل انواع تهمت ها، دروغ ها و ناسزا به اهل بیت و نیز علامه حلی و شیعیان می باشد. وی در بحث های خود روش عالمانه پیش نگرفته، و به جای استدلال و برهان علمی، از تکذیب و تضعیف احادیث استفاده کرده و از کتب اهل سنت دلیل می آورد. و از عقائد قوم مورد انتقادش یعنی شیعه اطلاع کمی دارد و در جواب علامه، از کتب اهل سنت دلیل می آورد. نکته شاخص و قابل توجه در مواضع و عقائد او، ضدیت تام با شیعه و اهل بیت است تا آنجا که علمای اهل سنت به سبب توهین به امیرالمومنین علیه السلام او را منافق دانسته اند. اگر چه دوستان ابن تیمیه دائم در تلاشند تا این عیب را به نوعی مخفی نمایند ولی تا وقتی کتاب های او، خصوصاً منهاج السنه، در دسترسی باشد، این تلاش برای تبرئه، بی نتیجه است. این رساله در مقام نقد آراء او در مورد آیات ولایت می باشد و شامل سه فصل است. در فصل اول نگارنده به شخصیت ابن تیمیه و نیز ویژگی های عصر او پرداخته، تا با شناخت وضعیت سیاسی، علمی، اجتماعی و زمان او، بستر عقایدش مشخص شود. در فصل دوم چگونگی تعامل ابن تیمیه با قرآن، آیات مورد بحث او، آثار تفسیری و تاثیر عقاید ابن تیمیه در تفسیرش به بحث گذاشته شده است. خواننده می باید که چگونه دو دیدگاه مهم ابن تیمیه - یعنی عقیده به تجسم خداوند و نیز دشمنی با اهل بیت پیامبر صل الله علیه وآله - در تفسیر او اثر گذاشته است. در فصل سوم ابتدا معنای «آیات

ولایت» بررسی شده و سپس زندگی علامه حلی و کتاب شریف «منهاج الکرامه» مورد تحقیق قرار گرفته قرار گرفته است. پس از آن مروی بر کتاب «منهاج السنه» شده تا خواننده با کتاب مورد نقد این نوشتار، آشنا شود. سپس سه آیه مورد توجه قرار گرفته و عقائد ابن تیمیه نقد شده است. این سه آیه عبارتند از: آیه ولایت، آیه تبلیغ و آیه اکمال. از دیگر آیات به دو دلیل چشم پوشی شده است. اول اینکه در تعداد آیات ولایت بسیار اختلاف است و اکثرا آیات فضائل را با این مقوله اشتباه می کنند. بعضی محققان علاوه بر سه آیه مذکور، تنها به آیه اولی الامر و آیه «کونوا مع الصادقین» اشاره کرده اند. از آنجا که ابن تیمیه درباره آیه اولی الامر اصلا بحث نکرده آیه دیگر را هم به اختصار گذرانده، لذا نگارنده به همان سه آیه اصلی اکتفا نموده است. دوم اینکه نقد های مطرح شده در سه آیه مزبور، خصوصا آیه ولایت، اکثرا کلی و عمومی است. از آنجا که بر اثر حمایت آل سعود، عقاید باطل ابن تیمیه، زیر چتر وهابیت جانی تازه گرفت، نگارنده امیدوار است که توانسته باشد شخصیت منفی ابن تیمیه و نیز بغض او را نسبت به اهل بیت، نشان دهد. به همین منظور در بحث از آیه ولایت، صدها مورد از سخنان جسورانه او را فهرست نموده است.